

hanistan er tapt, så vil Danmark også i fremtiden komme til å delta på samme måte i konflikter der landets allierte er involvert. Den raske danske responsen i Libya, hvor danske jagerfly var på plass og bombet mål bare dager etter at FNs sikkerhetsråd vedtok å innføre en flyforbudssone over landet, føyer seg sådan inn i et mønster.

Den gode krig? er fylt med spennende empiri og analyser for de med interesse for det danske engasjementet i Afghanistan, men boken vil nok likevel neppe bli stående som det definitive verket om Danmarks krig der. Dels er årsaken at den forteller en historie som ennå ikke er avsluttet; vi vet ikke hvordan krigen kommer til å utvikle seg, og både Danmark og NATO har nok ennå noen år igjen før man er ferdig med krigen i Sentral-Asia. I tillegg har boken et populærvitenskapelig preg. Rasmussen skriver godt, underholdende og til tider rørende om de menneskene som har vært involvert i Danmarks krig i Afghanistan, men med den konsekvens at analysen av krigens gang stykkes opp og fokuset flyttes fra det som er bokens uttalte hovedbidrag, nemlig en strategisk analyse av Danmarks deltakelse i krigen og konsekvensene for dansk utenriks- og forsvarspolitik (s. 15). Et klarere akademisk preg ville nok gjort boken mindre egnet som innspill i den danske samfunnsdebatten, men gitt den større verdi i fagdebatten om dansk sikkerhets- og forsvarspolitik. I sin nåværende form gir *Den gode krig?* likevel et godt innblikk i utviklingen av den strategiske tenkningen bak Danmarks deltakelse i Afghanistan, formidlet på en letlest måte som gjør den egnet for beslutningstakere så vel som akademikere og den informerte offentligheten.

**Critical International Political Economy:
Dialogue, Debate, and Dissensus**

Stuart Shields, Ian Bruff & Huw Macartney (red.)
Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011

Anmeldt av TORE FOUGNER, Bilkent University

Boken *Critical International Political Economy: Dialogue, Debate, and Dissensus* representerer først og fremst en negativ reaksjon til den pågående debatten vedrørende eksistensen av og forholdet mellom en «amerikansk» og en «britisk» skole innenfor faget internasjonal politisk økonomi (IPØ). Denne fagdebatten har sitt utgangspunkt i to publikasjoner av Benjamin J. Cohen, og har spesielt foregått i tidsskriftene *Review of International Politi-*

cal Economy og *New Political Economy*.⁷ Mens boken som anmeldes har som eksplisitt målsetting å fremme en «kritisk IPØ» (som hevdes å være marginalisert i den overnevnte debatten), representerer den også et følt behov for nytenkning innenfor kritisk IPØ. Sistnevnte er som oftest forbundet med Robert Cox og ny-gramsciansk teori, men selv om betydningen av Cox og Gramsci understrekes i flere kapitler, søker boken å fange opp et mer omfattende sett av kritiske posisjoner innenfor IPØ-faget samt å plassere forståelsen av kritikk i en bredere samfunnsvitenskapelig kontekst.

Boken består av tre deler, organisert i tråd med bokens undertittel, hvorav den første begynner med Lucian M. Ashworths oppgjør med Cohens fremstilling av IPØ som et produkt av bestrebelse på å integrere stasvitenskap og sosialøkonomi på 1970-tallet. Via et engasjement med H.N. Brailsfords arbeider i første halvdel av det tyvende århundre, understreker Ashworth ikke bare tilstedeværelsen av IPØ-arbeider lenge før 1970, men også hvordan Cohens historieskriving tjener spesifikke ideologiske posisjoner i nåtiden. I kapittel to kritiserer Huw Macartney og Stuart Shields rådende oppfatninger av geografisk rom innenfor IPØ-faget, og argumenterer for en «skala-relasjonell» tilnærming til kritisk IPØ – en tilnærming som betrakter geografisk rom som sosialt konstituert – og analyserer det politiske, det økonomiske og det romlige som gjensidig konstituerende i (re)produksjonen av kapitalistiske sosiale relasjoner på tvers av geografiske skalaer. I bokens tredje kapittel understreker Penny Griffin nytten kritisk IPØ kan ha av poststrukturalistisk analyse generelt, og poststrukturalistiske varianter av feminisme og postkolonialisme spesielt. Ut over en utledning av generelle argumenter i poststrukturalismens favør, vektlegger Griffin en kroppsliggjort tilnærming som setter søkelyset på det politiske knyttet til sosial reproduksjon i dagliglivet, og illustrerer denne med en analyse av makt og representasjon i anledning den globale finanskrisen.

Bokens andre del inkluderer kapitler som fokuserer på tre «uberettigede tausheter» innenfor IPØ-faget. Først ute er Randall Germain, som hevder at marxistiske former for historisk materialisme ikke evner å forstå subjektivitet og forholdet mellom endringer i aktørers selvforståelse og verdensorden. Ifølge Germain er det et behov for å ta den historiske materialismens historistiske røtter på alvor, og han peker anerkjennende på

---

7. Se Benjamin J. Cohen (2007) «The transatlantic divide: Why are American and British IPE so different?», *Review of International Political Economy*, 14(2) og Benjamin J. Cohen (2008) *International Political Economy: An Intellectual History* (Princeton University Press). Tidsskriftene *Review of International Political Economy* og *New Political Economy* har publisert spesialnumre med artikler om henholdsvis amerikansk og britisk IPØ, og ytterligere bidrag er inkludert i boken *International Political Economy: Debating the Past, Present and Future* (Routledge 2010), redigert av Nicola Phillips og Catherine Weaver.

den innflytelsen filosofisk-historisk idealisme hadde på Cox og understreker betydningen av R.G. Collingwoods arbeider for utviklingen av en IPØ som er kritisk og historisk. Videre, i et forsøk på å overkomme «stat-marked-dikotomien» innenfor IPØ-faget, trekker Ian Bruff på Gramscis begrep om allmenn fornuft og argumenterer for en forståelse av staten som

[...] the materialization of human thought/action in regularized practices which appear 'real' and 'state-like' by way of the implementation and enforcing of laws, procedures and conventions (s. 94).

Bruff hevder at staten er basert på de samme sosiale relasjonene som markedet, og dermed en integrert del av maktforhold i samfunnet. I kapittel seks fokuserer Juanita Elias på neglisjeringen av kjønn i IPØ-faget. Hun gjengir innsikt som feministisk analyse har bidratt med til studiet av økonomisk produksjon, sosial reproduksjon og global styring, og avslutter med en diskusjon omkring muligheten for et konstruktivt engasjement mellom feminister og ikke-feminister i anledning forskningsagendaen på «hverdagslig politisk økonomi». Mens Elias generelt er positiv, understreker hun at kjønnsrelasjoner og -identiteter skapes i et samspill mellom det lokale og det globale, og at det ikke må glemmes at kjønne maktforhold og kjønnsidentiteter også gir form til grunnleggende analysekategorier og forskningsspørsmål.

I det første kapitlet i delen om «dissens», hevder Owen Worth at betydningen av kritikk er blitt undergravet i debatten rundt Cohens publikasjoner, og at kritisk IPØ må gjenvinnes fra britisk IPØ. Dette kan ifølge Worth best gjøres ved å vektlegge en normativ forpliktelse til emansipasjon samt å gjenopplive en radikalisme som tar avstand fra status quo, og forestiller seg en mer rettferdig verden. Selv om han mener en fornyelse av ny-gramsciansk teori er relevant, påpeker Worth at kritisk IPØ i større grad bør trekke veksler også på Frankfurtskolen.

I et kapittel om forholdet mellom feminisme og kritisk teori, hevder Anita Fischer og Daniela Tepe at enhver teori med ambisjoner om å være kritisk må følge Frankfurtskolens dialektiske oppfatning av «samfunnmessig totalitet». Ifølge dem er det imidlertid nødvendig å gå ut over et reduksjonistisk fokus på klasseforhold, og også inkludere relasjoner knyttet til sosial reproduksjon og rase/etnisitet i forståelsen av samfunnet som totalitet. Til tross for en generell tendens til å redusere klasse-, rase- og kjønns-kategorier til identitetskategorier i det relevante studiet av interseksjonalitet, viser Fischer og Tepe til nyere arbeider som harmoniserer med kritisk teori. I kapittel ni hevder Paul Cammack at Cohens «intellektuelle historie» best kan forstås som en konstruksjon hvis hovedhensikt er å opprettholde liberalismens institusjonelle makt innenfor IPØ-faget ved å

skape en pluralistisk debatt innenfor rammen av en akseptabel hovedstrøm. Gitt utviklingen innenfor IPØ-faget, mener Cammack at «marxistiske og relaterte kritiske tilnærminger» er best tjent med å videreføre engasjementet med den globale politiske økonomien uavhengig av IPØ.

Selv om det kan være fristende å avskrive Cohens konstruksjon av to IPØ-skoler som meningsløs, er det mye som tyder på at den har stort meningsskapende potensial i forhold til hvordan akademikere og studenter oppfatter tingenes tilstand innenfor faget. I lys av dette er denne boken viktig både fordi kritikken av Cohen til tider går dypere enn det som så langt har vært tilfellet i debatten om hans arbeider, og fordi den bringer på banen tilnærminger til studiet av internasjonal politisk økonomi som stort sett har vært oversett eller bevisst tilsidesatt i fagdebatten. Bokens viktigste bidrag er etter mitt syn likevel knyttet til det den forteller om tilstanden innenfor kritisk IPØ *som sådan*. Som nevnt innledningsvis har kritisk IPØ lenge blitt oppfattet som mer eller mindre ensbetydende med ny-gramsciensk teori. Mens det fremdeles finnes ny-gramscianister som søker å monopolisere «kritisk IPØ», er benevnelsen i tiltakende grad brukt med henvisning til et sett med kritiske tilnærminger. Selv om det var indikasjoner på dette også i tidligere litteratur skrevet av representanter for kritisk IPØ,⁸ tas steget fullt ut i denne boken. Som redaktørene understreker i konklusjonen: «*by its very nature, 'critical' scholarship is a pluralistic enterprise*» (s. 170).

Til tross for denne åpne tilnærmingen inkluderer ikke boken enkelte tilnærminger jeg personlig mener burde vært representert, herunder deler av såkalt «grønn IPØ». Flere av bidragsyterne har dessuten et berettiget ønske om å avgrense kritisk IPØ fra tankegods som tidvis inngår i nyere oversikter derom (f.eks. arbeider som trekker på Karl Polanyi, Susan Strange, myk-konstruktivisme og annet koplet til en britisk IPØ). Det er videre klart at det er uenighet blant bidragsyterne om nøyaktig hva det vil si å være kritisk i studiet av internasjonal politisk økonomi. I tråd med situasjonen innenfor andre samfunnsfag, kommer dette klarest til uttrykk i spenningen mellom bidrag som trekker på Gramsci eller Frankfurt-skolen på den ene siden, og poststrukturalistiske bidrag på den andre. Heri ligger imidlertid det jeg betrakter som bokens hovedbidrag til kritisk IPØ: Redaktørene har valgt å inkludere slik spenning i et bevisst forsøk på å stimulere videreutvikling av kritisk tenkning og handling innenfor IPØ-faget, og bidragsyterne virker i hovedsak åpne for en reell debatt vedrørende betydningen av kritikk. Det er å håpe at dette sinnelaget i økende grad vil erstatte den dogmatismen og unødvendige skittkastingen som til

---

8. F.eks. Jason P. Abbott og Owen Worth (red.) (2002) *Critical Perspectives on International Political Economy* (Palgrave Macmillan).

tider har preget utvekslinger mellom representanter for ulike kritiske tilnærminger innenfor IPØ-faget.

Denne boken vil nok med all sannsynlighet bli betraktet som en utpreget fagbok med liten umiddelbar interesse for andre enn akademikere, forskere og studenter. Dette er leit, da skillet mellom fag/teori og praksis/empiri er like problematisk i dag som det alltid har vært. Kanskje kunne redaktørene bidratt til å gjøre boken noe mer tilgjengelig for en bredere leserkrets ved å inkludere en mer omfattende diskusjon av både IPØ-faget og kritisk teori i introduksjonskapitlet. Som pensumlitteratur i kurs i internasjonal politisk økonomi har imidlertid boken stort potensial.

The Decline and Fall of the American Republic

Bruce Ackerman

Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press 2010

Anmeldt av HILDE ELIASSEN RESTAD, NUPI

Det finnes grovt sett to syn på USAs nære framtid. USA kan sees på som et imperium som går mot slutten, en svekket hegemon som råtner innenifra. Fareed Zakaria skriver for eksempel i *The Post-American World* at alle de økonomiske problemene USA nå står overfor kunne vært ordnet opp i hadde det ikke vært for det dysfunksjonelle politiske systemet i Washington, D.C. som ikke evner å reformere seg selv.⁹ Eller så kan man selvsagt se det på den mer tradisjonelle amerikanske måten: USA er et triumfens land med tidløse institusjoner designet av de geniale grunnlovsfedrene, klart til å møte enhver utfordring.

Bruce Ackerman, professor i jus og statsvitenskap ved Yale University og forfatter av en rekke kjente bøker om det amerikanske politiske og rettslige systemet, har skrevet en bok hvor han – noe rødmende – innrømmer å ha endret sitt perspektiv fra det siste til det første. Etter å ha skrevet bøker hvor han argumenterer for at det amerikanske politiske systemet er grunnleggende demokratisk og presidentembetet en institusjon som er lydhør overfor folket og kan fremme deres interesser, mener han nå at amerikansk utøvende makt er blitt en trussel mot republikken. Presidenten er blitt farlig. De samme egenskapene som gjorde presidentembetet til

9. Fareed Zakaria (2008) *The Post-American World* (New York: W. W. Norton & Company): 210–214.